EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 3.2.2021
COM(2021) 36 final

2021/0019 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

milles käsitletakse ühenduse sordikaitse tähtaja pikendamist spargli, lillesibulate, viljapuude ja -põõsaste ning ilupuude ja -põõsaste puhul

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Algatuse eesmärk on võtta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 118 lõike 1 alusel vastu määrus, millega pikendatakse ühenduse sordikaitset käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 2100/94 artiklis 19 sätestatud sordikaitse tähtaega spargli, lillesibulate, viljapuude ja -põõsaste ning ilupuude ja -põõsaste puhul 25 aastalt 30 aastale. Selline täiendav kaitse on praegu kehtestatud teatavate puuliikide ning viinamarjade ja kartuli suhtes. Pikendamise taotluse esitas Ühenduse Sordiameti haldusnõukogu sordiaretajate taotlusel, keda esindavad sordiaretusorganisatsioonid Ciopora, Euroseeds ja Plantum ning äriühing James Hutton Ltd.

Ühenduse Sordiamet ja komisjon (tervise ja toiduohutuse peadirektoraat) analüüsisid, kas asjaomaste sortide aretamisel esineb tehnilisi probleeme, mis nõuavad pikaajalisi teadusuuringutega seotud kulutusi, kas paljundusmaterjali paljundamine võtab kaua aega, kas uute sortide kaubanduslik väärtus avaldub alles pika aja jooksul ja kas võrreldes muude aiandus- või põllumajanduskultuuridega annavad teadusuuringutesse suunatud investeeringud tulu alles sordikaitse hilises etapis. Tehtud analüüs näitab, et spargli, lillesibulate, viljapuude ja -põõsaste ning ilupuude ja -põõsaste puhul tuleks sordikaitse tähtaega pikendada viie aasta võrra, et luua õiguslik keskkond, mis tagab teadusuuringute ja aretustegevuse õiglase hüvitamise.

• Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega

Tegemist on kehtivate nõuete rakendamisega ja seega on ettepanek kooskõlas praegu sordikaitse valdkonnas kehtivate õigusnormidega.

• Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega

Käesolev ettepanek on kooskõlas liidu eeskirjadega.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Õigusakti õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 118 lõige 1, millega antakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule volitused võtta seadusandliku tavamenetluse kohaselt meetmed selleks, et luua Euroopa intellektuaalomandi õigused, mis tagaksid intellektuaalomandi õiguste ühetaolise kaitse kogu liidus, ning kogu liitu hõlmava tsentraliseeritud korra lubade andmiseks, koordineerimiseks ja järelevalveks.

• Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)

Sordiaretajate õigusi käsitlevaid nõudeid reguleeritakse liidu tasandil ning selleks, et tagada sordikaitse ühetaoline kehtivusaeg, on vaja liidu tasandi meetmeid.

• Proportsionaalsus

See on ainus võimalik liidu meetme vorm taotletava eesmärgi saavutamiseks.

• Vahendi valik

Õigusakt on ette nähtud õigusliku alusega, milleks on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 118.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei kohaldata.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Mitu sordiaretusorganisatsiooni on esitanud taotluse teatavate liikide ja sortide kaitse tähtaja pikendamiseks. Peamisi sidusrühmi ja liikmesriike on teavitatud ning nendega on konsulteeritud nii Ühenduse Sordiameti haldusnõukogus, kus esitati komisjonile ametlik taotlus, kui ka alalises taime-, looma-, toidu- ja söödakomitees. Eraldi konsulteerimist ei ole vaja, sest algatus puudutab üksnes kehtivate eeskirjade rakendamist ning varasemate sarnaste algatuste korral eraldi konsultatsioone ei toimunud.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Komisjon on koos Ühenduse Sordiametiga teinud tehnilise analüüsi.

- **Mõju hindamine**

See on tehnilist laadi akt, millega rakendatakse olemasolevaid eeskirju, mis põhinevad asjaomaste osaliste kogemustel. Seetõttu mõju hindamise nõuet ei kohaldata.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ettepanek ei ole seotud õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmiga. Ettepanekus käsitletakse sordikaitse kehtivusaja pikendamist viie aasta võrra, mis võimaldaks saavutada investeeringute piisava tasuvuse ning soodustaks uute täiustatud sortide aretamist kasvatajate, tarbijate ja kogu ühiskonna hüvanguks. Lisaks võib see hõlbustada eelkõige VKEde juurdepääsu eksporditurgudele. Probleemi olemus ei muutu, kui ühiskond kasutaks internetti ja sotsiaalmeediat rohkem, välja arvatud asjaolu, et uute taimesortide pakkumine tarbijatele interneti kaudu (internetimüük) kasvab tõenäoliselt ka edaspidi.

- **Põhiõigused**

Intellektuaalomandi õigus (Euroopa Liidu põhiõiguste harta[1] artikli 17 lõige 2).

4. MÕJU EELARVELE

Puudub

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Ei kohaldata.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ei kohaldata.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Ettepaneku eesmärk on pikendada ühenduse sordikaitse tähtaega spargli, lillesibulate, viljapuude ja -põõsaste ning ilupuude ja -põõsaste puhul 25 aastalt 30 aastale. Seepärast on

[1] Euroopa Liidu põhiõiguste harta (EÜT C 326, 26.10.2012, lk 391);

määruse artikli 2 lõikes 1 sätestatud, et asjaomaste liikide sordikaitse tähtaega pikendatakse viie aasta võrra.

Ettepanekus käsitletud määruse artikli 2 lõike 2 eesmärk on võtta arvesse riikliku sordikaitse tähtaega. Sortide puhul, mis võeti enne ühenduse kaitse alla võtmist riikliku kaitse alla, kuid mille suhtes ei kohaldata määruse (EÜ) nr 1994/2100 artikli 116 lõike 4 neljandat taanet, vähendatakse ettepaneku artikli 2 lõikes 2 nimetatud pikendamist pikima täisaastates perioodi võrra, mille jooksul on sama sordi suhtes enne selle ühenduse kaitse alla võtmist kehtinud liikmesriigis mis tahes sordikaitse.

2021/0019 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

milles käsitletakse ühenduse sordikaitse tähtaja pikendamist spargli, lillesibulate, viljapuude ja -põõsaste ning ilupuude ja -põõsaste puhul

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 118 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust[2],

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt[3]

ning arvestades järgmist:

(1) Spargli, lillesibulate, viljapuude ja -põõsaste ning ilupuude ja -põõsaste geneetiline taust on keeruline ning nende paljundamine aeganõudev või tehniliselt keerukas, seepärast on aretamine keeruline ja eeldab investeeringuid teadustegevusse. Pärast nimetatud liikidele sordikaitse andmist, kulub aastaid, et taimi paljundada ja luua piisava sissetuleku tagamiseks vajalik varu. Seega on ajavahemik, mille jooksul saab õiguste omanik sordikaitse alusel sissetulekut, praktilistel põhjustel piiratud. Selleks et soodustada investeerimist osutatud sortidega seotud teadus- ja arendustegevusse, on vaja pikendada sordikaitse tähtaega ja toetada uute sortide aretamist, et rahuldada põllumajandustootjate ja tarbijate vajadusi ning tulla toime kliimamuutuste mõjuga. Selliste investeeringute tasuvusperiood on pikem kui valdava enamiku muude põllumajanduskultuuride puhul, millel on sageli lühem kasvutsükkel ja suurem tarbijaskond.

(2) Lisaks on uue sordi turuletoomine ja tarbijatele tutvustamine pikaajaline protsess. Kogemused on näidanud, et uue sordi kaubanduslik väärtus avaldub alles pikas perspektiivis. Võrreldes muude põllukultuuridega on teadusuuringute õiglane tulusus saavutatav üksnes sordikaitse suhteliselt hilises etapis.

(3) Õiglase tulu saamist soodustava õiguskeskkonna loomiseks on asjakohane pikendada spargli, lillesibulate, viljapuude ja -põõsaste ning ilupuude ja -põõsaste puhul ühenduse sordikaitse tähtaega viie aasta võrra.

(4) Ühetaolisuse tagamiseks tuleks spargli, lillesibulate, viljapuude ja -põõsaste ning ilupuude ja -põõsaste puhul pikendada ühenduse sordikaitse tähtaega.

(5) Pikendatud tähtaega tuleks vähendada, kui enne ühenduse sordikaitse andmist kehtis kõnealuste sortide suhtes liikmesriigi sordikaitse ning aretajatel oli seega juba võimalus sortide abil tulu teenida,

---

[2] ELT C ../../..2020, lk...

[3] Euroopa Parlamendi seisukoht … ja nõukogu otsus ….

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1
Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

(1) „asjaomased taimesordid“ – sparglisordid, lillesortide sibulad, viljapuude ja -põõsaste ning ilupuude ja -põõsaste sordid;

(2) „kaitse tähtaeg“ – nõukogu määruse (EÜ) nr 2100/94 artikli 19 lõikest 1 tulenev ühenduse sordikaitse tähtaeg.

Artikkel 2
Sordikaitse tähtaja pikendamine

1. Asjaomaste taimesortide sordikaitse tähtaega pikendatakse viie aasta võrra. Pikendatakse sellise sordikaitse tähtaega, mis on antud enne 1. juulit 2021, nimetatud kuupäeval või pärast seda.

2. Lõikega 1 ei piirata

   a) käesoleva määruse artikli 3 kohaldamist;

   b) määruse (EÜ) nr 2100/94 artikli 116 lõike 4 neljanda taande kohaldamist.

Artikkel 3
Sordikaitse tähtaja vähendatud pikendamine

1. Lõikes 2 osutatud taimesortide puhul tuleb artiklis 2 sätestatud tähtaja pikendamist vähendada pikima täiskalendriaastates perioodi võrra, mille jooksul kehtis liikmesriigis sama sordi suhtes riiklik kaitse enne sordi võtmist ühenduse kaitse alla.

2. Lõiget 1 kohaldatakse selliste asjaomaste taimesortide suhtes, mille suhtes ei kohaldata määruse (EÜ) nr 2100/94 artikli 116 lõike 4 neljandat taanet ja mis on enne ühenduse sordikaitse alla võtmist olnud hõlmatud ühe või mitme riikliku sordikaitsega.

Artikkel 4
Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. juulist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*